

BUN § 45

BUN/2025:334-032

Remissvar Strängnäs kommun - Skärpta villkor för friskolesektorn (SOU 2025:37)

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden beslutar att

1. anta yttrandet som sitt eget och överlämna det till Utbildningsdepartementet.

Yrkanden

Hanna Lindahl (C) yrkar på följande ändring:

6.2

FÖLJANDE STYCKE STRYKS: Strängnäs kommun vill understryka den utmaning det innebär för mindre kommuner att inneha tillräcklig kapacitet och kompetens inom området.

ÄNDRAS TILL: Strängnäs kommun vill understryka den utmaning det innebär för mindre kommuner att inneha tillräcklig kapacitet och kompetens inom området. **Samtidigt bedömer kommunen att förskolans starka lokala förankring och betydelse för mindre orter och landsbygdsområden talar för att tillsynsansvaret även fortsatt bör ligga kvar på kommunal nivå.**

En överföring av tillsyn och tillståndsprovning till statlig nivå riskerar att:

- öka graden av standardisering
- öka administrativ byråkrati
- försvåra för mindre och idéburna aktörer att verka

Detta kan i förlängningen påverka tillgången till förskola negativt, särskilt i mindre kommuner och på landsbygden.

FÖLJANDE STYCKE STRYKS:

För att öka likvärdighet och kvalitet borde därför även ansvaret för tillståndsprovning och tillsyn av förskola ligga hos Skolinspektionen, på samma sätt som för övriga skolformer. Att en och samma myndighet har totalansvar skulle även underlätta hanteringen av utredningens förslag att ingripanden som riktats mot en annan skolform än den ansökan avser kan beaktas vid provningen av ansökan.

ÄNDRAS TILL:

För att öka likvärdighet och kvalitet bör istället Skolinspektionen ges ett utökat uppdrag att:

- tillhandahålla nationella riktlinjer och metodstöd
- erbjuda utbildning och kompetensutveckling för kommuner

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

- utveckla gemensamma verktyg för tillsyn och ägar- och ledningsprövning
En sådan modell stärker kvalitet och rättssäkerhet samtidigt som den lokala förankringen och flexibiliteten i tillsynen kan bibehållas.

11.5.4 Kommuner ska yttra sig till Skolinspektionen och ersättas för sina kostnader för yttrandet Mot bakgrund av de utmaningar som utredningen beskriver gällande kvalitet och innehåll i nuvarande konsekvensbeskrivningar understryker Strängnäs kommun vikten av mallar och stödmaterial för yttranden, så att lägeskommunen kan känna sig säker på att kommunens yttrande bidrar till en ändamålsenlig tillståndsprövning. Utredningen föreslår att exempelvis Sveriges Kommuner och Regioner tar fram sådant material. Strängnäs kommun menar att detta uppdrag bör ges till Skolinspektionen som är ansvarig myndighet.

TILLÄGG: Detta stöd bör dock utformas så att det säkerställer likvärdighet samtidigt som det ger utrymme för lokala analyser och bedömningar.

Cecilia Siösteen (KD), Christoffer Olsson (SD) och Ellinor Hogrell (SD) yrkar bifall till Hanna Lindahls (C) ändringsyrkande.

Beslutsgång

Ordföranden ställer bifall till Hanna Lindahls (C) förslag mot bifall till liggande förslag och finner att nämnden beslutar i enlighet med liggande förslag.

Beskrivning av ärendet

Strängnäs kommun har bjudits in att lämna synpunkter på utredningen Skärpta villkor för friskolesektorn – ytterligare förslag (SOU 2025:123). Utredningen utgör slutbetänkande av Utredningen om vinst i skolan. Remissvaren ska ha inkommit till Utbildningsdepartementet senast den 18 maj 2026.

Regeringen beslutade den 30 juni 2022 att tillsätta en utredare med uppdrag att lämna förslag på en reglering som säkerställer att de skattemedel som avsätts för skolan används till det medlen är avsedda för, det vill säga att finansiera driften av skolverksamheter. I april 2025 redovisades ett delbetänkande av Utredningen om vinst i skolan (SOU 2025:37). Utredningen lämnade bland annat förslag om värdeöverföringsförbud i vissa situationer. Det är förbud som hindrar enskilda huvudmän från att dela ut vinst från verksamhet i fristående skolor, förskolor eller fritidshem.

I slutbetänkande hade utredningen i uppdrag att:

- föreslå att kommuner obligatoriskt ska yttra sig över en ansökan om att få etablera en skola och vad ett sådant yttrande ska innehålla (tilläggsdirektiv 2023:109).
- analysera tillämpningen av regleringen om prövning av ansökningar från enskilda att godkännas som huvudman när det gäller den bedömning av

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	--	--------------------

negativa följder som ska göras inom ramen för prövningen (tilläggsdirektiv 2023:109).

- föreslå hur en reglering som ger tillsynsmyndigheterna ökade möjligheter att hindra olämpliga fysiska och juridiska personer från att genom ägande eller på annat sätt utöva ett inflytande över en enskild huvudman kan utformas (tilläggsdirektiv 2024:85).
- föreslå krav på ny ansökan om godkännande när en huvudman helt eller till väsentlig del byter ägare, ändrar eller flyttar sin redan godkända verksamhet (tilläggsdirektiv 2024:85).

Utredningens uppdrag gäller enligt direktiven förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola.

Utredningens förslag ur ett barnperspektiv: Både delbetänkande och slutbetänkande innebär att barn och elever i ökad utsträckning kommer att ta del av utbildningar som bedrivs under stabila och transparenta organisatoriska förhållanden. Genom att huvudmän med kvarstående brister inte beviljas tillstånd att starta eller expandera sin verksamhet bedöms kontinuiteten och tryggheten i elevernas skolgång stärkas.

Utredningens förslag ur ett ekonomiskt perspektiv: Det kan bli ekonomiska konsekvenser för kommunen om riksdagen beslutar i enlighet med utredningens förslag. Förslaget om obligatoriska yttranden från lägeskommunerna i samband med ansökan om godkännande kommer att innebära en kostnadsökning för kommunerna. Genomsnittskostnaden för ett yttrande är enligt utredningens beräkningar 15 000 kronor. Utredningen tillägger att det för vissa kommuner kan bli betydligt högre kostnader, exempelvis mindre kommuner med en begränsad förvaltningskapacitet eller då en lägeskommun ska sammanställa ett underlag för de kommuner som ingår i ett primärt samverkansområde.

Utredningen föreslår att kommuner ska ersättas genom generella statsbidragen. Det finns därmed anledning att synliggöra hur statens kompensation gällande reformer och ny lagstiftning hanteras i kommunens resursfördelningsmodell, så att nya eller förändrade uppdrag inte urholkar nämndens kärnuppdrag.

Remissvar

Strängnäs kommun delar utredningens slutsats att förslagen totalt sett kommer att gynna aktörer med gott huvudmannaskap framför aktörer med bristfälligt huvudmannaskap, vilket i sin tur kommer att stärka skolväsendets sammantagna förmåga att fullgöra sitt uppdrag. Utredningens förslag att ett godkännande som huvudman för förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola ska förenas med villkor om högsta antal utbildningsplatser vid skolenheten kommer också att ge lägeskommuner bättre planeringsförutsättningar jämfört med vad nuvarande regelverk medger.

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	--	--------------------

6.2 Kommunernas tillsyn

Utredningens genomgång av nuläget pekar på att tolkning och tillämpning av vissa bestämmelser vid tillståndsprovning varierar mellan statlig och kommunal tillståndsprovning samt mellan kommuner. Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskning 2025 visar också att många kommuner behöver utveckla sitt arbete med ägar- och ledningsprovning av enskilda huvudmän för förskola, och att arbetet med tillsyn bedrivs med stor variation och med olika kvalitet i de granskade kommunerna.

Strängnäs kommun vill understryka den utmaning det innebär för mindre kommuner att inneha tillräcklig kapacitet och kompetens inom området. För att öka likvärdighet och kvalitet borde därför även ansvaret för tillståndsprovning och tillsyn av förskola ligga hos Skolinspektionen, på samma sätt som för övriga skolformer. Att en och samma myndighet har totalansvar skulle även underlätta hanteringen av utredningens förslag att ingripanden som riktats mot en annan skolform än den ansökan avser kan beaktas vid provningen av ansökan.

11.5.4 Kommuner ska yttra sig till Skolinspektionen och ersättas för sina kostnader för yttrandet

Mot bakgrund av de utmaningar som utredningen beskriver gällande kvalitet och innehåll i nuvarande konsekvensbeskrivningar understryker Strängnäs kommun vikten av mallar och stödmaterial för yttrandet, så att lägeskommunen kan känna sig säker på att kommunens yttrande bidrar till en ändamålsenlig tillståndsprovning. Utredningen föreslår att exempelvis Sveriges kommuner och regioner (SKR) tar fram sådant material. Strängnäs kommun menar att detta uppdrag bör ges till Skolinspektionen som är ansvarig myndighet.

Ekonomiska konsekvenser för hållbar utveckling

Beslutet att besvara remissen medför inga ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Miljömässiga konsekvenser för hållbar utveckling

Beslutet medför inga miljömässiga konsekvenser för kommunen.

Sociala konsekvenser för hållbar utveckling

Beslutet att besvara remissen medför inga sociala konsekvenser för kommunen.

Uppföljning

Beslutet kräver ingen särskild uppföljning.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, Remissvar Strängnäs kommun – Skärpta villkor för friskolesektorn (SOU 2025:37), 2026-04-02

Remiss, Skärpta villkor för friskolesektorn – ytterligare förslag (SOU 2025:123), 2026-02-16

Beslutet skickas till

Utbildningsdepartementet

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------